

การสร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

A Construction of Life Skills Scale for 4th Grade Students.

ผกาวัลย์ ทองบุ¹ ณัฐชัย จันทชุม² และปิยะธิดา ปัญญา³

Pakarwan Thongbu¹, Nattachai Jantachum² and Piyatida Panya³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ **ประการแรก** เพื่อสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ **ประการที่สอง** เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติสำหรับแปลความหมายจากคะแนนมาตรฐาน แบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 317 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการสร้างแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 ฉบับ 37 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ประกอบด้วย ด้านการคิดวิเคราะห์ 5 ข้อ ด้านความคิดสร้างสรรค์ 4 ข้อ ด้านความตระหนักในตนเอง 4 ข้อ ด้านความเห็นใจผู้อื่น 4 ข้อ ด้านความภูมิใจในตนเอง 4 ข้อ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 4 ข้อ ด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพและการสื่อสาร 5 ข้อ ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา 3 ข้อ และ ด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด 4 ข้อ และผลการหาคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิต ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาจาก ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่าตั้งแต่ 0.49 ถึง 0.85 การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าไค-สแควร์ (X^2) เท่ากับ 1082.73 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (X^2/df) เท่ากับ 1.77 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.97 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับค่าแล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.95 ค่ารากที่สองเฉลี่ยของ ค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.04 มีค่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดและความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะชีวิตทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

2. ผลการสร้างเกณฑ์ปกติ พบว่ามีเกณฑ์ปกติของคะแนนทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในช่วง T26 ถึง T72 แสดงว่าระดับทักษะชีวิตอยู่ในระดับต่ำถึงระดับสูงมาก ดังนี้ ระดับทักษะชีวิตสูงมาก จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 7.88 ระดับทักษะชีวิตค่อนข้างสูง จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 22.71 ระดับทักษะชีวิตปานกลาง จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 38.80 ระดับทักษะชีวิตค่อนข้างต่ำ จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 22.40 และระดับทักษะชีวิตต่ำ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 8.20 ส่วนใหญ่นักเรียนมีระดับทักษะชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ : ทักษะชีวิต

ABSTRACT

These research objectives were 1) To construction the quality of a life skills scale for grade fourth students and 2) to construct regular norm for the interpretation of the life skills scale .The 317 sample of this

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² ค.อ.ด. (วิจัยและพัฒนาหลักสูตร) อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ กศ.ด. (การวิจัยและประเมินผลการศึกษา) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

research was the grade fourth students in the first semester of the academic year 2554 from the Roi - Et Primary Educational Service Area Office 2. select with the multi-stage random.

The results of the research were as follows:

1. Result Construction the life skills scale for grade sixth student. With 37 situation items was multiple choice of include of 5 analysis think skill scale items, 4 creative think skill items, 4 self-awareness items, 4 compassion skill items, 4 self-esteem skill items, 4 social responsibility skill items, 5 to relationships and communications skill items, 3 decision making and problem-solving skill items, 4 emotion management and be tension skill items and Result of the discrimination the quality of life skills scale were Index of Item-Objective Congruence (IOC) from 0.60 to 1.00, authority to identification of requested was between 0.49 to 0.85, The analysis of construct validity by confirm the component model was consistent with empirical data. The chi - square (χ^2) was at 1082.73 with chi - square relationship (χ^2/df) was at 1.77 at 0.97 Goodness of Fit Index and at (GFI), 0.95 was Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) having, Root mean Error of Approximation (RESEA) 0.04. The reliability life skills scale was 0.98.

2. Results normalized T- score the life skills scale for grade fourth students showed that normal in the range of T26 to T72. Life skills level of the students was low to very high as most of the life skills number of 25 accounted for 7.88 percentages, relatively high of the life skills number of 72 accounted for 22.71 percentages, medium of the life skills number of 123 accounted for 38.80 percentages, relatively low of the life skills number of 71 accounted for 22.40 percentages and low of the life skills number of 26 accounted for 8.20 percentages the most students with life skills was middle level.

Keywords: Life Skills Scale

บทนำ

ในภาวะสังคมโลกปัจจุบันเป็นยุคของข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีซึ่งส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน ได้แก่ สังคม วัฒนธรรม การเมือง การศึกษา การคมนาคม การแพทย์ การอุตสาหกรรม การเกษตรกรรม และพาณิชยกรรม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตและการใช้ชีวิตประจำวันของคนในสังคม กล่าวคือ มีการแย่งชิงทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด มีการลดการจ้างงานโดยใช้เทคโนโลยีต่างๆ มาแทนคนทำให้เกิดภาวะว่างงาน เกิดความตึงเครียด เกิดความวิตกกังวลจากการต่อสู้ดิ้นรนแข่งขัน ซึ่งธรรมชาติมนุษย์ทุกคนมีความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงสภาพความเครียด ความทุกข์ต้องการพบแต่ความสุข ดังนั้นบุคคลจึงต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปเหล่านี้ให้ได้ หากแต่ความสามารถของบุคคลมีขอบเขตจำกัด บางคนเมื่อประสบปัญหาทำให้เกิด

ความหวาดกลัว ท้อแท้ เบื่อหน่าย และสิ้นหวังหมดทางออกในชีวิตไม่สามารถปรับตัวได้ จึงมีปัญหสุขภาพจิตและหาทางออกโดยการอำลาโลกที่โหดร้ายทารุณ (วราภรณ์ ตระกูลสถิตย์, ม.ป.ป : 11) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554 ซึ่งให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้ อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะ และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุค

ศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) เช่นเดียวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตเป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง และผู้อื่นการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6) เป็นระดับการศึกษา ที่มุ่งเน้นทักษะพื้นฐาน ด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดพื้นฐาน การติดต่อ สื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์ และสมดุลทั้ง ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1-3)

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาสังคมไทยได้รู้จักคำว่า Life Skills หรือทักษะชีวิตในฐานะกระบวนการหนึ่งที่ช่วยให้มนุษย์สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้อย่างเหมาะสมตามสภาพแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะชีวิตได้ถูกนำมาใช้ในการเตรียมการสำหรับวัยรุ่นให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ผู้ใหญ่ โดยมีหลักการว่าทักษะชีวิตจะช่วยให้เยาวชนได้ค้นพบความต้องการขั้นพื้นฐาน ที่นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของตนเองซึ่งมีความสำคัญที่สุดต่อการทำหน้าที่ทางสังคมของตนเองในอนาคตได้ จากความสำคัญดังกล่าว ทักษะชีวิตจึงได้ถูกนำมาใช้แก้ไขปัญหาสังคมด้านต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชน เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคเอดส์ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2550 : 5) นอกจากนี้ทักษะชีวิตยังถูกใช้สำหรับเตรียมความพร้อมในการปรับตัวในอนาคต ทั้งในเรื่อบทบาทหาขายหญิง เพศสัมพันธ์ สารเสพติด สุขภาพ จริยธรรม อิทธิพลของสื่อ สิ่งแวดล้อม ชีวิต

ครอบครัว ตลอดจนปัญหาสังคมด้วยความคิดเชิงเหตุผล อันจะนำไปสู่การตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ (นพวรรณ วงศ์วิชัยวัฒน์, 2547 : 3; อ้างอิงมาจาก กรมสุขภาพจิต. 2543) ทักษะชีวิตยังเป็นคุณลักษณะที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ มนุษย์สามารถพัฒนาทักษะชีวิตได้จากประสบการณ์และการฝึกฝนอบรม ซึ่งเกิดขึ้นในวงจรของชีวิตประจำวันในสังคม โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่ พี่น้อง เพื่อน และผู้ใหญ่ในชุมชน ดังนั้นแหล่งที่มาของทักษะชีวิตของเยาวชนอาจจำแนกเป็น 3 แหล่งใหญ่ ๆ คือ บ้านหรือครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน ผลจากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทักษะชีวิตได้ถูกนำมาใช้กันอย่างกว้างขวางในการป้องกันปัญหาตั้งแต่ระยะเริ่มแรกได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การส่งเสริมเยาวชนปัญญา การส่งเสริมความมั่นใจในตนเองและการเห็นคุณค่าในตนเอง (กรรณิกา สุวรรณศิลป์, 2546 : 2 ; อ้างอิงมาจาก World Health Organization, 1994) อาจกล่าวได้ว่าทักษะชีวิตเป็นความสามารถในด้านต่างๆ ของบุคคลซึ่งมีคุณค่า และมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน เน้นให้เกิดการพัฒนาตนเองโดยการใช้ความคิดการปรับตัวการตัดสินใจ การสื่อสาร การจัดการกับอารมณ์และความเครียดในการแก้ไขปัญหาให้กับตนเองได้อย่างชาญฉลาด หากบุคคลมีทักษะชีวิตแล้วก็จะสามารถเผชิญปัญหาและปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขอย่างยั่งยืน ดังนั้นเมื่อทักษะชีวิตมีความสำคัญต่อความสำเร็จในชีวิตจึงน่าจะมีการส่งเสริมพัฒนาทักษะชีวิตของบุคคลให้สูงขึ้น ทั้งนี้ในการพัฒนาทักษะชีวิตจำเป็นต้องทราบถึงองค์ประกอบหรือปัจจัยด้านต่างๆ ที่มีผลต่อทักษะชีวิตให้ชัดเจน เพื่อที่จะได้ช่วยพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชนได้อย่างถูกต้ององค์การอนามัยโลกให้ความเห็นว่าการสอนทักษะชีวิตจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม และแบบแผน การดำเนินชีวิต ซึ่งการสอนทักษะชีวิตเป็นยุทธศาสตร์สำคัญสำหรับเยาวชนดังนี้คือ การต่อสู้กับสถานการณ์ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การส่งเสริมให้มีพฤติกรรมสุขภาพและสุขภาพจิตที่ดี และการมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคลและการป้องกันเยาวชนตั้งแต่เริ่มแรก มิให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในอนาคต

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าทักษะชีวิตเป็นคุณลักษณะหนึ่งในสถานศึกษาจะต้องปลูกฝังให้กับผู้เรียน เพราะเป็นความสามารถของบุคคลที่จะคิดตัดสินใจแก้ปัญหา และปรับตัวเพื่อให้มีพฤติกรรมที่เป็นไปในทางที่ถูกต้อง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นนักเรียนในระดับประถม ศึกษาเป็นวัยที่มีความสับสนในการปรับตัว

เพราะเป็นวัยที่กำลังวัยรุ่นตอนต้นซึ่งมีสภาวะก่อให้เกิดความเครียดทางอารมณ์และอาจเป็นสาเหตุผลักดัน ให้แสดงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ นำไปสู่ปัญหาด้านพฤติกรรม เช่น ติดสารเสพติด ทะเลาะวิวาท ลักขโมย เบี่ยงเบนทางเพศ ฆ่าตัวตาย เป็นต้น (กรมวิชาการ, 2543 : 5) ซึ่งนั่นเป็นเหตุผลให้มีการสร้างเครื่องมือวัดและการประเมินขึ้นสำหรับใช้วัดทักษะชีวิต อาทิเช่น ธนพัชร แก้วปฏิมา (2547) ได้สร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ส่วน นิธิมา หงษ์ชำ (2549) ได้พัฒนาแบบประเมินทักษะชีวิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ ชวัญยืน มูลศรี (2548) ได้สร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554 พระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เน้นการพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ หรือเน้นทักษะชีวิต (Life skills) และมีความสนใจที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับทักษะชีวิต เพื่อช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียนสามารถเผชิญกับปัญหาที่อยู่รอบๆ ตัว ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการสร้างครอบครัวในอนาคตของนักเรียนต่อไป และต้องมีการประเมินและพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนควบคู่กันไปเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะสำคัญที่ 4 คือมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตเพราะว่า ทักษะชีวิต เป็นสมรรถนะสำคัญหนึ่งใน 5 สมรรถนะสำคัญ ที่สถานศึกษาจะต้องปลูกฝังให้เกิดแก่ผู้เรียน เพราะเป็นทักษะพื้นฐานและเป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 6-7)

จากความสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตลอดจนการพัฒนาทักษะชีวิตให้แก่แก่นักเรียนในสถานศึกษา และผลการศึกษาเครื่องมือในการวัดทักษะชีวิต ทำให้

ผู้วิจัยมีความสนใจในการสร้างเครื่องมือเพื่อวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอดคล้องตามกรอบแนวคิดของกรมสุขภาพจิต 9 องค์ประกอบ ที่สำคัญคือ ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดวิเคราะห์ ด้านการตระหนักรู้ในตน ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ด้านความภูมิใจในตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา และด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด มาศึกษาและวิเคราะห์ระดับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่าผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ได้แบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นเครื่องมือวัดทักษะชีวิตที่มีคุณภาพ ที่จะทำให้อุทิศใช้เป็นแนวทางในการประเมินผู้เรียนและได้ข้อมูลมาปรับปรุงการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะชีวิตให้มีความสามารถเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาคุณภาพแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2
2. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติสำหรับแปลความหมายจากคะแนนมาตรฐานแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2

ขอบเขตการวิจัย

เนื้อหา การสร้างแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 ตามกรอบแนวคิดของกรมสุขภาพจิต ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบคือ ด้านการคิดวิเคราะห์ ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ด้านความภูมิใจในตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา และด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด

ระยะเวลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 3,412 คน

2. กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษา อยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 317 คนกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (ไพบูลย์ วรคำ. 2554 : 461) ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling)

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองเป็นชุดของสถานการณ์ที่ใช้ในการวัดทักษะชีวิต ซึ่งเป็นการสร้างตามนิยามเชิงปฏิบัติการ เป็นแบบทดสอบลักษณะรูปแบบสถานการณ์ที่มี 4 ตัวเลือก สร้างจำนวน 37 ข้อตามองค์ประกอบของทักษะชีวิต 9 องค์ประกอบ

1. ด้านการคิดวิเคราะห์
2. ด้านความคิดสร้างสรรค์
3. ด้านความตระหนักในตนเอง
4. ด้านความเห็นใจผู้อื่น
5. ด้านความภูมิใจในตนเอง
6. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม
7. ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร
8. ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา
9. ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด

ขั้นตอนการสร้างแบบวัดทักษะชีวิต

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นการประเมินว่านักเรียนมีสมรรถนะสำคัญเกี่ยวกับความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตเป็นอย่างไรใช้ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อวางแผนปรับปรุงการเรียนการสอน

2. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของทักษะชีวิตเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดคุณลักษณะทักษะชีวิตแต่ละคุณลักษณะและศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือวัดทักษะชีวิตเพื่อกำหนดรูปแบบเครื่องมือวัดทักษะชีวิต และเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามวัดคุณลักษณะทักษะชีวิต

3. กำหนดองค์ประกอบของทักษะชีวิตโดยผู้วิจัยได้ยึดกรอบความคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของทักษะชีวิตที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดของกรมสุขภาพจิตเพราะเป็นองค์ประกอบที่เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ คือ ด้านการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การตระหนักรู้ ในตน ความเห็นใจผู้อื่น ด้านความภูมิใจในตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา และด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด

4. กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการขององค์ประกอบทักษะชีวิตแต่ละองค์ประกอบและทำการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์และวิธีแก้ไขปัญหามาจากการดำรงชีวิตประจำวัน

5. กำหนดรูปแบบของแบบวัดทักษะชีวิต เป็นแบบเลือกตอบที่มี 4 ตัวเลือก

6. สร้างแบบวัดทักษะชีวิต ให้มีลักษณะของข้อคำถามและตัวเลือกที่มีความชัดเจนในการสื่อความหมาย กระชับรัดกุม และง่ายต่อความเข้าใจ โดยแบบวัดที่สร้างขึ้นในการวิจัยประกอบด้วยข้อคำถามที่เกี่ยวกับปัญหาในการดำรงชีวิตประจำวันของนักเรียนตามกรอบนิยามเชิงปฏิบัติการ โดยสรุปเป็นขั้นตอนการสร้างแบบวัดทักษะชีวิต

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

2. ขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างนัดหมาย กำหนดวันและเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. จัดเตรียมแบบวัดทักษะชีวิต และกระดาษคำตอบให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่จะสอบในแต่ละครั้ง วางแผน

ในการดำเนินการทดสอบ โดยผู้วิจัยดำเนินการทดสอบด้วยตนเอง

4. นำแบบวัดทักษะชีวิตไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 317 อธิบายชี้แจงให้ผู้ตอบระบุจำแนกชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้ทราบถึงจุดมุ่งหมายของการวิจัย และเห็นความสำคัญของการวิจัยก่อนดำเนินการสอบและชี้แจงให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่ได้รับจากการสอบ ให้กำลังใจโดยเน้นให้เห็นความสำคัญของกลุ่มตัวอย่างในการคัดเลือกเป็นตัวแทนของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจและความตั้งใจในการสอบอย่างเต็มความสามารถ ก่อนที่จะให้ทุกคนเริ่มต้นทำแบบวัดทักษะชีวิต และส่งกระดาษคำตอบภายในเวลาที่กำหนด โดยนำไปเก็บข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2554

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ได้จากการทดสอบ จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนรายข้อ แล้วบันทึกคะแนนลงในตารางบันทึกข้อมูล
2. หาค่าสถิติพื้นฐานจากคะแนนที่ได้ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. หาคุณภาพของแบบวัด ประกอบด้วย ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด และค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัด
4. สร้างเกณฑ์ปกติเพื่อแปลผลคะแนน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ผลการสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยสร้างแบบวัดทักษะชีวิต แบบวัดเชิงสถานการณ์ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 1 ฉบับ 37 ข้อ ประกอบด้วยทักษะชีวิต 9 ด้าน ของกรมสุขภาพจิต ดังนี้ ด้านการคิดวิเคราะห์ 5 ข้อ ด้านความคิดสร้างสรรค์ 4 ข้อ ด้านความตระหนักในตนเอง 4 ข้อ ด้านความเห็นใจผู้อื่น 4 ข้อ ด้านความภูมิใจในตนเอง 4 ข้อ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 4 ข้อ ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร 5 ข้อ ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา 3 ข้อ และ ด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด 4 ข้อ
2. แบบวัดทักษะชีวิตมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC)

อยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 1.00 ผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 ไว้จำนวน 46 ข้อ เพื่อนำมาใช้เป็น แบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4

3. แบบวัดทักษะชีวิตมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง - 0.20 ถึง 0.66 คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ 0.49 ถึง 0.85 ไว้จำนวน 37 ข้อ

4. แบบวัดทักษะชีวิตมีความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.78 ถึง 0.88 และเมื่อพิจารณาค่าความเชื่อมั่น รายการประกอบด้านการคิดวิเคราะห์ มีค่าเท่ากับ 0.87 ด้านความคิดสร้างสรรค์ มีค่าเท่ากับ 0.83 ด้านความตระหนักในตนเอง มีค่าเท่ากับ 0.88 ด้านความเห็นใจผู้อื่น มีค่าเท่ากับ 0.76 ด้านความภูมิใจในตนเอง มีค่าเท่ากับ 0.82 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม มีค่าเท่ากับ 0.86 ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร มีค่าเท่ากับ 0.79 ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา มีค่าเท่ากับ 0.86 ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด มีค่าเท่ากับ 0.78 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้ง ฉบับ เท่ากับ 0.98

5. การสร้างเกณฑ์ปกติ พบว่ามีเกณฑ์ปกติ อยู่ในช่วง T26 ถึง T72 แสดงว่าระดับทักษะชีวิตอยู่ในระดับต่ำถึงระดับสูงมาก ดังนี้ ระดับทักษะชีวิตสูงมาก จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 7.88 ระดับทักษะชีวิตค่อนข้างสูง จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 22.71 ระดับทักษะชีวิตปานกลาง จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 38.80 ระดับทักษะชีวิตค่อนข้างต่ำ จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 22.40 และระดับทักษะชีวิตต่ำ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 8.20 ส่วนใหญ่นักเรียนมีระดับทักษะชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ในการสร้างแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตร นิยาม และแนวคิดทฤษฎี ตลอดจนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 1 ฉบับ 37 ข้อ ประกอบด้วยทักษะชีวิต 9 ด้าน ของกรมสุขภาพจิต ดังนี้ ด้านการคิดวิเคราะห์ 5 ข้อด้านการคิดสร้างสรรค์ 4 ข้อ ด้านความตระหนักในตนเอง 4 ข้อ ด้านความเห็นใจผู้อื่น 4 ข้อ ด้านความภูมิใจในตนเอง 4 ข้อ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

4 ข้อ ด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพและการสื่อสาร 5 ข้อ ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา 3 ข้อ และด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด 4 ข้อ ทั้งนี้เพื่อให้ได้แบบวัดที่ข้อคำถามมีความสัมพันธ์กับนิยามเชิงปฏิบัติการในแต่ละองค์ประกอบของทักษะชีวิต และมีความเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการทดลองใช้วัดกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถทำข้อสอบ จำนวน 37 ข้อ เสร็จตามเวลาที่กำหนด

2. การหาคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อภิปรายผลเป็นประเด็นได้ ดังนี้

2.1 ค่าอำนาจจำแนกด้านค่าอำนาจจำแนก ของแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.49 ถึง 0.85 ได้ข้อสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ 37 ข้อ ซึ่งจะเห็นได้ว่า แบบวัดที่สร้างขึ้นมีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์ ทั้งนี้เป็นเพราะแบบวัดที่สร้างขึ้นผ่านการบวนการสร้าง โดยผ่านการแนะนำจากอาจารย์ ที่ปรึกษาการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้ภาษา ตลอดจนข้อบกพร่องอื่นที่พบในการดำเนินการสอบ และได้ข้อสอบที่น่าสนใจ จึงทำให้ข้อสอบมีค่าอำนาจจำแนกเป็นไปตามเกณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรินทร์ มาอยู่วัง (2552 : 68) ที่ได้สร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นที่ 3 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณา ปัญญา (2552 : 46) ที่ได้ศึกษาการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2.2 ผลการหาคุณภาพด้านความเชื่อมั่น ของแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าแบบวัดทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 ทั้งนี้เป็นเพราะแบบวัดได้ผ่านการหาคุณภาพค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยผ่านการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องทางด้านภาษาในข้อคำถามและตัวเลือกตอบให้มีความกระชับและชัดเจน อ่านแล้วเข้าใจง่าย และผ่านการหาคุณภาพรายข้อ ค่าอำนาจจำแนกที่ค่าที่เหมาะสม และผ่านการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ที่มีค่าดัชนีความเหมาะสม ของทุกตัวแปรซึ่งว่าโมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์ ที่ใช้ในการพิจารณาความเหมาะสมของข้อมูล จึงทำให้แบบวัดทักษะชีวิตมีค่าความเชื่อมั่นสูง สอดคล้องกับ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543: 317) ที่กล่าวว่า เครื่องมือวัดด้านความรู้สึกหรือจิตพิสัยควรมีค่าความเชื่อมั่นอย่างต่ำ 0.70 ถือว่าเครื่องมือนี้

ใช้ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญยืน มูลศรี ที่ได้ศึกษาการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3

2.3 การหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Constructs validity) การวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรง เชิงโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน แต่ละองค์ประกอบ เมื่อพิจารณาจากน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรที่สังเกตได้ทั้ง 37 ตัวแปร พบว่า ตัวแปรที่สังเกตได้ ข้อที่ 1-5 สัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านการคิดวิเคราะห์ (LSJ1) ตัวแปรที่สังเกตได้ ข้อที่ 6-9 สัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านความคิดสร้างสรรค์ (LSJ2) ตัวแปรที่สังเกตได้ ข้อที่ 10-13 สัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านความตระหนักในตนเอง (LSJ3) ตัวแปรที่สังเกตได้ ข้อที่ 14-17 สัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านความเห็นใจผู้อื่น (LSJ4) ตัวแปร ที่สังเกตได้ ข้อที่ 18-21 สัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านความภูมิใจในตนเอง (LSJ5)ตัวแปรที่สังเกตได้ ข้อที่ 22-25 สัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (LSJ6)ตัวแปรที่สังเกตได้ ข้อที่ 26-30 สัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพและการสื่อสาร (LSJ7) ตัวแปรที่สังเกตได้ ข้อที่ 31-33 สัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านการตัดสินใจและแก้ปัญหา (LSJ8) ตัวแปรที่สังเกตได้ ข้อที่ 34-37 สัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านการจัดการอารมณ์กับความเครียด (LSJ9) ดัชนีความสอดคล้องของโมเดล ทั้ง 9 องค์ประกอบ พบว่าค่าไค-สแควร์ () ตั้งแต่ 0.00 ถึง 6.82ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (/df) ตั้งแต่ 0.00 ถึง 1.70 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) ตั้งแต่ 0.99 ถึง 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับค่าแล้ว (AGFI) ระหว่าง 0.97 ถึง 1.00 และค่ารากที่สองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) ระหว่าง 0.00 ถึง 0.04 และรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ของแบบวัดทักษะชีวิตทั้งฉบับ จำนวน 37 ข้อ กับแนวคิดทักษะชีวิตของ กรมสุขภาพจิต 9 องค์ประกอบ ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้ ค่าไค-สแควร์ () เท่ากับ 1082.73ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (/df) เท่ากับ 1.77 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.97 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับค่าแล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.95 และค่ารากที่สองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.04 จากข้อมูลดังกล่าว ค่าดัชนีความสอดคล้องทุกตัว ทั้งโมเดลรายองค์ประกอบและโมเดลแบบวัดทักษะชีวิตทั้งฉบับ บ่งชี้ว่าโมเดลการวิจัยมีความเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่าค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์(/df) มีค่าน้อยกว่า 2 ค่า GFI

และ AGFI มีค่ามากกว่า 0.90 และเข้าใกล้ 1 ค่า RMSEA ต่ำกว่า 0.05 และเข้าใกล้ 0 แสดงว่าแบบวัดทักษะชีวิต ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นวัดได้เที่ยงตรงตามโครงสร้างที่มุ่งวัด

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

แบบวัดทักษะชีวิตที่สร้างขึ้นจำนวน 37 ข้อ จำแนกเป็นด้านการคิดวิเคราะห์ 5 ข้อ ด้านการคิดสร้างสรรค์ 4 ข้อ ด้านความตระหนักในตนเอง 4 ข้อ ด้านความเห็นใจผู้อื่น 4 ข้อ ด้านความภูมิใจในตนเอง 4 ข้อ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 4 ข้อ ด้านการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร 5 ข้อ ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา 3 ข้อ และด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด 4 ข้อ ลักษณะของ แบบวัดเป็นแบบเชิงสถานการณ์ให้เลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก โดยมีเกณฑ์การพิจารณาให้คะแนนแต่ละข้อคำถามดังนี้ (กรมวิชาการ. 2542 : 7) ให้ 1 คะแนนเมื่อนักเรียนเลือกตอบในตัวเลือกที่แสดงพฤติกรรมที่ยึดหลักการได้รับผลประโยชน์ของตนเอง ให้ 2 คะแนน เมื่อนักเรียนเลือกตอบในตัวเลือกที่แสดงพฤติกรรมที่ยึดหลักการให้ผู้อื่นในสังคมแบบๆ เป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ เช่น ญาติพี่น้อง ให้ 3 คะแนน เมื่อนักเรียนเลือกตอบในตัวเลือกที่แสดงพฤติกรรมที่ยึดหลักการเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่เป็นสำคัญ ให้ 4 คะแนน เมื่อนักเรียนเลือกตอบในตัวเลือกที่แสดงพฤติกรรมที่ยึดหลักการเพื่อความถูกต้อง ดีงาม เป็นอุดมคติ หรืออุดมการณ์ในจิตใจ

1. การสร้างแบบวัด

1.1 ทาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ได้คุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC) ตั้งแต่ 0.60 - 1.00

1.2 ทดลองครั้งที่ 1 นำแบบวัดที่สร้างขึ้นซึ่งผ่านการตรวจสอบ ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้ว ทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Item total correlation :)

1.3 ทดลองครั้งที่ 2 นำแบบวัดที่ผ่านการคัดเลือกจากการทดสอบครั้งที่ 1 ไปใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน นำข้อมูลมาเพื่อหาค่าคุณภาพของแบบวัดดังนี้

1.3.1 ทาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

1.3.2 ทาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

1.4 ทดสอบครั้งที่ 3 โดยนำแบบวัดที่ได้จากการคัดเลือกจากการทดสอบครั้งที่ 2 ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 317 คน และสร้างเกณฑ์ปกติ

2. สร้างเกณฑ์ปกติในการแปลผล

นำแบบวัดทักษะชีวิตไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 317 คน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสร้างเกณฑ์คะแนนมาตรฐาน โดยการแปลงคะแนนดิบมาอยู่ในรูปของตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์และเทียบกับคะแนนที่ปกติและสร้างเกณฑ์ปกติโดยอาศัยสมการพยากรณ์ โดยสรุปเป็นขั้นตอนในการหาคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิต

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

1. แบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการวัดทักษะชีวิตของนักเรียนได้ ซึ่งใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนต่อไป

2. หากมีการนำแบบวัดทักษะชีวิตไปใช้กับนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นหรือในระดับอื่น ควรมีการสร้างเกณฑ์ปกติในการแปลความหมายคะแนนทักษะชีวิตใหม่

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์จากท่านอาจารย์ ผศ.ว่าที่ร.ท.ดร.ณัฐชัย จันทชุม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ดร.ปิยะธิดา ปัญญา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ดร.ไพศาล วรคำ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และดร.รุ่งฟ้า ล้อมในเมือง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ เสนอแนวคิด ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง และสนับสนุนส่งเสริมกำลังใจให้กับผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอพระคุณ ดร.ไพศาล วรคำ ดร.พงศ์ธร โพธิ์พูลศักดิ์ นายสมชาติ ทัศนุมา นางพรทิพย์ โสธาวร และนางนิรญา ผาบุญมา ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม

ศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอน ตลอดจนนักเรียนทุกคนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงยิ่งในความเมตตาของทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ วัชรินทร์. (2547). **การพัฒนาแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กฤษณา ปัญญา. (2552). **การสร้างแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กรมสุขภาพจิต. (2540). **คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย**. นนทบุรี : ม.ป.พ.
- (2543). **ทักษะชีวิตกับความฉลาดทางอารมณ์ : คู่มือสำหรับแผนกพัฒนาเยาวชนแบบองค์รวม**. รายงานการประชุมวิชาการทักษะชีวิตครั้งที่ 3 วันที่ 23-24 มีนาคม 2543 ณ โรงแรมดิเอ็มเมอรัลด์รัชดาภิเษก กรุงเทพฯ.
- (2544). **คู่มือการสอนทักษะชีวิตในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น**. กรุงเทพฯ : บริษัทยูเร็นส อิมเมจกรุ๊ป จำกัด.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2541). **คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการป้องกันเอดส์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2553). **ทักษะชีวิต**. [Online], Available: <http://www.thaihe d.com/html/show.php?SID=114>.
- เกียตสุตา ศรีสุข. (2551). **ระเบียบวิธีวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่ : ครองช้าง.
- ขวัญยืน มูลศรี. (2548). **การสร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3)**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2, (2549). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10**. กรุงเทพฯ : ม.ป.ป.
- ชาวล แพรวรัตนกุล. (2528). **คู่มือดำเนินการสอบแบบทดสอบมาตรฐานความถนัดทางการเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. กรุงเทพฯ : อรุณ.
- เทพสงวน กิตติพันธ์. (2545). **ทักษะชีวิต (Life Skills) ทักษะเพื่อความสุขและความสำเร็จในชีวิต**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนพัชร แก้วปฏิม. (2547). **การพัฒนาแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.
- พัชรนันท์ มาอยู่วัง. (2552). **การสร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1**. เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ไพศาล วรคำ. (2554). **การวิจัยทางการศึกษา**. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.
- มณฑรา ธรรมบุญ. (2553). **การสอนทักษะชีวิต**. [Online], Available:http://edu.chandra.ac.th/teacher All/mdra/data/pdf/life_skill11.pdf
- ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์ และสุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์. (2553). **ทักษะชีวิต**. [Online], Available : <http:// www.teenrama.com>.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). **เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). **ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2551). **การวัดผลการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กทม. : ประสานการพิมพ์.
- สรวงมณฑ์ สิทธิสมาน (2553) **“รูปแบบการเล่น” สร้างทักษะชีวิตให้ลูก**. ASTV ผู้จัดการออนไลน์.
- สุชีรา ภัทราวุฒวรรตน์. **คู่มือการวัดทางจิตวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เมติคัลมีเดีย, 2546.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2553). **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรวาท ทองบุ. (2553). **การวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 6.

มหาสารคาม : หจก. อภิชาติการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

(2551). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับ**

ที่ 10 พ.ศ. 2550-2554. กรุงเทพฯ : วิ.เจ. พรินติ้ง.